

Biblioteka Jagiellońska
Kraków
Sw. Anny 10

Białek dn a 3 sierpnia 1928

Dr. Med.
JULJAN LIPIŃSKI
POWRÓCIŁ
przyjmuje od 3—5 po południu.

WYCIENCZENIE-BLEDNICE
LECZY
HEMOGEN
przetworzona
MAGISTRA **KLAWE**
ORYGINALNY TYLKO Z FIRMA
KLAWE

HEMOROIDY
STAN ZAPALNY-KRWAWIENIE
SWĘDZENIE
USUWA
HEMORIN-KLAWE

מישק געזיגט פון צער דריקען פון אויס דעם פונקט-
סטען פונקטליך אונזער אקטעל ריכט פארענפערט
און פאמירט צו דעם פלוצלונגען פון פון נעער הייס-
נעליקטער
שרה נ"ע
פריי און מוטער
וועט געטריסט
שרמה גראספער און פריי

די אלט, חסדכע האבען אָבגעגעבן דעם לעצטען כבוד און אַנטייל גענומען אין דער צויה
פון אונזער אונפֿערגעפֿליכען מאַן און פֿאָטער
נ"ע מרדכי האפטקא
ב"ר יוסף יצחק ז"ל
איבערהויפט דער חברה - קדישא, אויך די גבאים און דעם קאָמיטעט פון דער שוהר "אהל יעקב"
אלעס 4 דריקען אויס ווער אינגעסטען דאָנק
פֿרוי, הינדער און פֿאמיליע.

וונטאג, דעם 5 אויגוסט 12 גארמיטאג, צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער
אונפֿערגעפֿליכען מאַן און פֿאָטער
זיסער (זיגמונט) וויערזביצקי ז"ל
העט אויף דעם בית - עולם פֿאַרקומען די ענטהילונג פון דער פֿאָטע און עס וועט אויך געמאכט
ווערן אַ חזכרה.
געבן וואס עס פֿילען מיט אלע קרובים און בעקאנטע דין אין טרויער פֿערלובטע
פֿרוי, הינדער און פֿאמיליע.

Szkoła Rzemiosł dla Żydów
w CZĘSTOCHOWIE
podaje do wiadomości, że rozpoczęły się zapisy do
oddz.: ślusarsko-mech., elektro mech. i stolarskiego.
Kancelarja czynna codziennie od 9 do 2.

בעקאנטמאכונג.
דער אַרטיגער קאָמיטעט צו פֿערזאָרגען די יחוסים אין טשעכאסלאַוו
אין דערמיט מודיע די אלע, וועלכע האָבען געקויפט פֿילעטען אויף דער
פאנעל-לאַטעריע מיטן דאטום פון ציהונג דעם 25 יולי, אז מיט דער
ערלויבונג פון מיניסטעריום אין דער דאטום איבערגעקוקט געווארען ביזן
21 נאוועמבער 1928 י. דאדורך וועט אלע לאַסען גירטיג אין צווייטען
סערטין. די פֿערזאָרגען.

טראַנספֿערונג.
אין צוועקגעטאג מיטן נאָמען אין דער "טשעכאסלאַוו" נומ. 28 און
אין "עקספּרעס" חיל אין געבען פֿאַר דער עקספּרעס פֿאַרגעזען צוקלערונג:
שין 25 יאָהר האב איך אין מיין חיוו אַ בויך מיט סאָד-האַפּער און צוקערשטאָ
אין דעם קאָנטראַקט מיט דעם אינזשעניר האָב איך געמאַט אויסשליסליך אז ער וועל
האנדלען נאָר מיט פאפּירשטען און חען פֿאַרשן דעם האנדלעם ער אויך מיט צוקערשטאָ
העט דאס געווען נישט אז איך נעם איהם צו די פֿינסה, נאָר פֿאַרקאָרט, ער נעם אַמאָ-
מיט פֿאַר צו דאס שטעלע ברויט.
בעזונדער פֿאַר דעם הייז האָב פֿאַנגעגעבן די וועג אין נאָרמאַל האָב איך ויך
געוואָרען צום ראַטמאַן ה' געלדפֿער און צום פֿרעזעס פֿון אינזשענירען-פֿאַראַיין ה' גאנשע-
רשומיש, אז וועלען ווירקען אויף דעם ה' ס. דאס ער וועל פֿאַרשטען מינע ארטיקלען
פון ווען געווענליך בדי פֿאַר נישט צו גרענגען צו קאָסטען און ארטיקלען אַ מחלוקה.
דער וועלכער אינזשעניר ה' ס. איז אויף געקומען צו פֿאַר און דער בויך מיט אַ
פֿאַסער אין דער האַנד און פֿאַר געוואָרען, אז ער וועט פֿאַר דעם בויך אויסשטעלען און
נאָר פֿאַרשטעלען דאָהינע, דעם וועל, אז איך האָב ווען נישט געוואָרען לאַסען פֿאַרשטעלען-
רען און אַרטיקלען דין פֿינסה.

אדרבה וועל די עקספּליקט פֿינגען צוקלערען און וועטן וואס עס איז יאָהר-
א.מ.

"KOWALSKINA"
USUWA NAJSILNIEJSZE
BOLE GŁOWY
FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA
"AP. KOWALSKI" WARSZAWA

Koleżance naszej **NAOI** z powodu śmierci
jej nieodżałowanej pamięci **Matki**
b. p. Salomei Madenberg
składają wyrazy głębokiego współczucia
Koledzy kl. VIII m. Żyd. Gimn.

אָנאַמקענט-פֿריי
א נומער 20 גראש.
דריקען פֿאַר דאָס צווייטע און צווייטע צווייטע:
Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

פֿרייטאָג, פֿי עקב י"ז מנחם אב תרפ"ח.

צו דער פֿערלאַנג פון אונזער טאכטער און שוועסטער פֿאַדערא
ווערמאַן מיט ה' אברהם שטאַהל היינשען אַ הערליכען סול - טוב
און איינפֿאַרשטעלען.
עלמערן און געשוויסטער.

צו דער פֿערלאַנג פון אונזער ווען און ברויער
אברהם שטאַהל מיט סול. אדערא זיידמאן
ווינשען פֿילע און אַ הערליכע צוקונפֿט.
פאמיליע שטאַהל און געשוויסטער.

צו דער פֿערלאַנג פון אונזער ליעבן שוועסטער און שוועסטערין
פֿאַדערא ווערמאַן מיט ה' אברהם שטאַהל ווינשען פֿיר אַזוי פֿיל
גליק און צווייטע, וועל אַזוי לעבן - גען ווען בערליכען מיט
ווען-שוואַהלען.
פאמיליע גאָבעל און פאמיליע יאָסקאוויץ.

Z okazji zaręczyn p. ADELI ZAJDMANÓWNY z p.
ABRAMEM SZTULEM, życzymy Wam, aby promień
szczęścia był nieodstępnym towarzyszem Waszego życia
Współpracowniczkii firmy W. Najman.

צו דער פֿערלאַנג פון אונזער ליעבן שוועסטער און שוועסטערין
סימא קאמערמאַן מיט ה' וואַלד פֿאַרשטעלען
העט און פֿאַרשטעלען אין נאָמען דעם 28 י. ווינשען אַ הערליכען
סול - טוב און אַ גליקליכע צוקונפֿט
מוטער און שוועסטער קאמערמאַן.

צו דער פֿערלאַנג פון אונזער ליעבן שוועסטער און ברויער יעקב פֿישער
מיט פֿריי. ג. אַפֿענהאַט, היינשען אַ הערליכען סול-טוב.
ישראל גראַדאָן און פֿרוי.
אנשטאט ברויטען שפּענען פֿיר 10 ול. פֿאַרן "מאָר".

Wujkowi naszemu p. JAKÓBOWI FISZLOWI z okazji
zaręczyn Jego z panną GIZELLĄ OPPENHEIMÓWNĄ
życzą różowej przyszłości
Heniek, Hela, Lolek.

Z intencji zaślubin przyjaciółki mojej p. HELI APTEÓWNY
z p. SALOMONEM WROCŁAWSKIM, życzę Im wiele
szczęścia i różowej przyszłości
LEON SREBRNIK.

די פֿעוואָסמט היינטישע פֿאַר-אנשטאָרט
פֿון די געפֿר. קרעמסדי
סטראַזשאַקע 4
מאכט בעקאנט אז יעדען דאָנערשטאָג, איז צו
בעקומען אַ שוויץ פֿאַר
צו ווער גידיגע פֿרויען.

דאס בעסטע
שפּיזע-פֿעטס
צום בראַטן, פֿאַרשטעלען אין פֿאַקטאָר
"פאטאקא"
די בעסטע
פֿראַנצז-פֿוטער
"פאטאקא"
דאס בעסטע שפּיזע - אַזוי
"פאטאק"
אלץ אונזער דער שטערנענער השנה
פֿון דעם בענדיגער ראַפֿינאַט.

P. Luni Haftkównie z powodu śmierci
Jei Ojca
Markusa Haftki
b. p.
składa wyrazy głębokiego współczucia
Zarząd Gimnazjów T-wa Żyd. Szkół Średnich
w Częstochowie.

ד' פערפליכטענדע פארשריפטען

וועגען וואסער-לייטונג איז אונזער שטאדט.

(פארמז, קינסט.)

— VII —

אויף דו שטאלמען פון דער, טשענ-
טאטאטאטער צעמאנג' און שוין פיעל
טאל בעריהרם נעמערן די פראגע
הענען די יודישע קעקעקאציע שולען.
דאס קעקעקאציע און געקאסע
טשערט (מענע און שולע נעמט זיך
אויך צו אונז און טשענסטאטאטא),
אויפ דאס' און רוכטונג און אויסגע-
האלמען לויט'ן טראדיציע און עס-
שען זיין פון אונזער ערציהונגס-הענען.
זיין טעלעג שולע דאס'ען קעקע-
רען און דורך דער יודישער געזעל-
שאפט אונגעקערטאטאטערען.

קטערוקאזיש - שולען דאס ווענען
שטחם גערדעט אוועלעך שולען האו
יונגע מענטשן פון גערע נעשלעכטער
יונגלעך מיט מערלעך, און די העכע-
רען קלאסען — יונגעלעט מיט שר-
ליכעם) לערנען צוזאמען, ווערן שון
אין צומער, אויף אים באק, און קי-
ינען צוליב דעם צוזאמענלערנען שפע-
רען אין די נעהנטסטע געציהונגען,
און עס שטעלט זיך דארבער די פרא-
גראם אויב דאס קען נישט שערן דעם
גאנצן אל און די געשערענישען פון די
יונגע יונגע מענטשן.

און שמענדונ האבען מיר די פא-
צע נישט בעטראכט פון אלגעמין
געשולדיגען שטאנדפונקט. מיר העלפן
נישט נעקעמט פארלען דאס האט אוועלכע
שולען עקזיסטירען פיל שטערקע נאצי-
שטען. חתל אויב די רעגירונג שמערט
נישט דאס גרונדען און עקזיסטירען
פארקערטעצייגנס . שולען, האבען
און נעחאלטען אז די רעגירונג און
די שול-פאנס געפונט און דעם נעחוס
נישט קיין שום שלעכטע זאכס, און
פאר האבען נישט קיין רעכט דאס צו
פערשטאנדען, אויב מיר האבען דע-
קלירען דעם גערעכט און דאס נאך נעמען
אין אונזערע פאפעציעל יודישע ערצי-
הונגס-אנטייאונגען און עפענען אונזערע
פאפעציעל יודישע שולען, און פון דעם
יודישען שטאנדפונקט, פון דעם יודי-
שען געסט האט דאך הערשען פיל
ערציהען פון אונזערע קינדער, האבען
פאר געפונען אז די ראונגע געמיינע
שולען זענען נעחוס נישט געחא-
פערט.

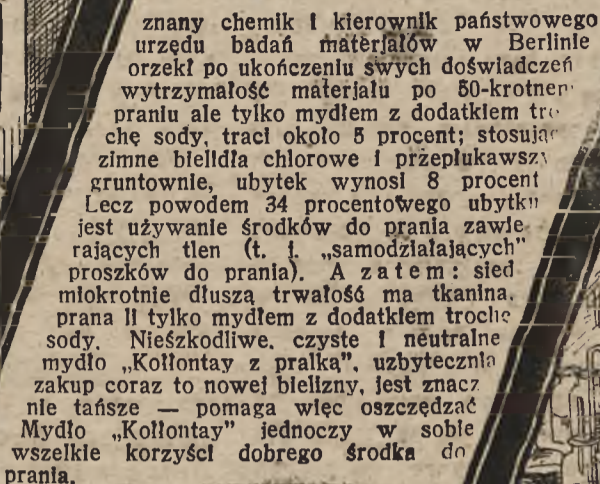
פון נ. ר-ן.

(סוף).

און האט זאל זיך אויסדרוקען די
שטח'לעך פון דער געזעלשאפט ביים
אדורכ'נערען די אינצערענעמענע אק-
ציעס
צומערשטנדיג צום בעפעלקערונגס-
צענזוס זיט זיך די קהלה אב א קלארען
דין וואספון הענען די שטערונגעפאלענע
העלבע וו העט אויפ'ן הענט צו זיין רע-
אליאירונג אנטרעפען.
קלאר פערשטעהט זי און נישט שטיל-
צענדיג זיך אויף דער קראפט פון
געזעץ. קאן זי איהר פלען אדורכפיר-
ען נאר ביי דער געהעריגער פער-
שטנדיג פאר דער חובסיגקייט פון
דער זאך. העלבע דארף אבער ביי דעם
וויזשען פאלקס-מענטש ערשט רעדן אקט
הערען.

עס איז בעקאנט אז אונזערן און
בעמעס פאדלדיך עס פערמאלט זיך דער
גורנער צוליב פארשטענדליכע און
הויפטקעס בערעכטונגען מעמעס לנבי
העללעכע עס איז פראדע אומצודעקען
א נעחוסען צו, אפילו הען ער איז
האן נעהאלדיגער נעזעלשאפטליכער
היכטונגעס, הן זיין פרוהאטען לעבען.
עס איז דאריבער נויטגענוג אונ-
געזעצטערעכען אז די ריכטיגקעס הן
די ערשטע אינפארמאציעס איז דער
ערשטער און היכטיגסטע תנאי פאר
דעם ערשטע הן דער אקציע, ד.ה.
פאר דער געניאנקעס הן די אומפ-
רענע הן די נעזעלעכעס טעטעריא-
רען בעארבעטען פארשטאטען, אז
אז מיט דער היינליכקעס שטייגער
דעזען, זענען געא נעהעריגער, הי-
געשטעלליכער בעארבעטונג דער יסוד

ב'ו אהער האב איך געקענט דעם
 היינץ יודישען שטימאל נאך פון אוי
 סענעווינג. דאס העסט אייבערשט
 לידן. מ'זען דעם האט איך האב דאס
 פילע מאל געזוכט און הענען דעם
 פילע מאל געשריבען. אינעם איז מיר
 אויסגעקומען זיך אפצוריהען אין שוין
 מאל אהינען מען אלס חולה האט
 העסט געראטע האבען א געזעצט
 וועלכעס געזעצטענדיך אז במשך דער
 צייט האב איך עס קענען געלערנט
 פונם איהרע מילות און משרות, און
 פונעם איינדרוקען פון דער צייט ווי
 איך מאכן איבערגעבען די לעזער.
 קודם כל חיל איך אידן איבערנע
 בען ווי אויז איך קום אין שטימאל
 מיין, האבן אויב איהר מיין אויז
 מען הערט נאך קראנק שטעהט שוין
 דאס שטימאל נרעם ארפנאנעמען
 האט איהר במחילה א מעה. אמת
 אז עס ברענגט א אומגלוקס. צופאל
 און מען ברענגט דעם חולה אין שוין
 מאל אריין און לאזן ברירה, אנדערש
 איז געברייט א קראנקען האט קען
 נאך געהן אויף די פיס און דאך
 אהעקענען אין שטימאל אריין אויף א
 געזעצטע וכוונה, דאמאלס איז שוין
 קומען און שטימאל נישט פון די לעז
 סע זאכען, מוז מען לייזען מען מען
 לידן, האדענען ביי עס איז דא א שוין
 ער פלעג און הען מען הערט שוין
 געהאלפען און עס איז דא א פלעג
 מוז מען געזען אז עס נישט אומגלוקס
 די רחמי פון דער געזעצטע. דאס
 דערהארטען זיך אויף א געזעצטע
 געהער צו די געזעצטע קאמפלעקט

BOCIAN I-sza aleja

Wydawca B. BO

Drak. B.

●CIAN I-sze aleja

Redaktor Izrael PŁOCKIER

CHIER

Wydawca B. BOCIA

Drak. B.

BOCIAN I-sza aleja